

IV. OSNOVNA ŠOLA CELJE
Klub mladih raziskovalcev
»Heureka«

ZAKLONIŠČA V CELJU

32 strani
14 fotografij
3 grafikoni
2 preglednici
4 priloge

Avtorji:
Špela Ocvirk, 9.a
Luka Dobrinič, 9.a
Marko Kočever, 9.a

Mentorica:
Mojmir Mosbrucker, prof. geo. in zgo.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2009

Kazalo vsebine

Izveček	2
1 UVOD	3
2 ZAKLONIŠČA V TEORIJI IN ČASU	4
2.1 Pojem in vrste zaklonišč.....	4
2.2 Od prvih zaklonišč do danes	6
3 NAMEN NALOGE IN METODOLOGIJA DELA	9
4 ZAKLONIŠČA V CELJU	10
4.1 Kapaciteta zaklonišč.....	10
4.2 Namembnost zaklonišč	10
4.3 Urejenost zaklonišč	13
5 OCENA STANJA CELJSKIH ZAKLONIŠČ.....	15
5.1 Zaščita, reševanje in zaklonišča v očeh Celjanov	15
5.2 Analiza stanja celjskih zaklonišč.....	18
5.3 Predlogi ukrepov in aktivnosti za izboljšanje stanja	22
6 ZAKLJUČEK.....	23
Literatura in viri	25
Priloge	26

Izvleček

Zaklonišča so namenjena zaščiti ljudi pred učinki napadov iz zraka, pred nadpritiskom, pred toplotnim učinkom, pred učinki bojnih strupov ter drugih nevarnih snovi.

V raziskavi avtorji pojasnjujejo probleme zaklanjanja, evidentirajo stanje zaklonišč, ugotavljajo mnenje in odnos Celjanov do tovrstne problematike ter v zaključku predlagajo izboljšave.

V Celju je registriranih 94 zaklonišč, v katerih je 13704 zakloniščnih mest. Večina zaklonišč je dvonamenskih. V celoti so urejena le javna zaklonišča. Proces etažnega lastninjenja je stanovanjska zaklonišča zaobšel in so zdaj nikogaršnja, nevzdrževana in neuporabna. Tehnični normativi so v novejših zakloniščih povsem upoštevani, v starih pa se velikokrat oddaljujejo od predpisanih norm. Zaklonišča in njihovo vzdrževanje so v vrednostnem sistemu Celjanov skoraj nepomembni, meščani pa slabo poznajo potek zaklanjanja in druge zaščitne ukrepe.

V prihodnje bi bilo treba Celjane učinkoviteje seznanjati s preventivnimi, zaščitnimi in varnostnimi ukrepi ter postopki ob elementarnih in naravnih nesrečah. Več zakloniščem bi bilo treba zagotoviti dvonamensko rabo. Potrebno bo popraviti zakonodajo, urediti lastniška razmerja in obveznosti lokalne skupnosti postaviti na pravne temelje.

1 UVOD

Osrednji današnji organ za zaščito in reševanje prebivalstva pred različnimi nevarnostmi in nesrečami v mirnodobskem in vojnem času je Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, ki "... se nahaja v sestavi Ministrstva za obrambo. Njene naloge so, da pripravi nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, organizira sistem opazovanja, obveščanja in alarmiranja in skrbi za njegovo delovanje, organizira sistem zvez in skrbi za njegovo delovanje, usmerja in usklajuje preventivne ukrepe, razglašča nevarnosti naravnih in drugih nesreč, daje napotke za ravnanje ob nevarnostih in nesrečah, pripravi državne načrte zaščite in reševanja, organizira, opremlja in usposablja Civilno zaščito iz državne pristojnosti, sofinancira dejavnosti javnih reševalnih služb iz državne pristojnosti, organizira in izvaja izobraževanje in usposabljanje za zaščito, reševanje in pomoč, zagotavlja pogoje za delo poveljnika in štaba Civilne zaščite Republike Slovenije... ter oblikuje in vzdržuje državne rezerve materialnih sredstev za primer naravnih in drugih nesreč."¹

Lokalne skupnosti in država organizirajo sile za zaščito, reševanje in pomoč glede na ogroženost njihovega območja, gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije pa glede na tveganje v dejavnosti, ki jo opravljajo. Izvajalci nalog zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah so enote ter službe društev in drugih nevladnih organizacij, gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, enote, službe in organi Civilne zaščite, Policija ter Slovenska vojska. V Uredbi o merilih za organiziranje, opremljanje in usposabljanje Civilne zaščite ter drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč v 1. členu lahko preberemo, da se za opravljanje nalog zaščite, reševanja in pomoči poleg številnih enot organizirajo tudi službe za vzdrževanje in uporabo zaklonišč (Uradni list RS, št. 18/1996 z dne 02.04.1996). 3. člen iste Uredbe opredeljuje, da omenjene službe "sodelujejo pri vzdrževanju zaklonišč, skrbijo za to, da so označeni dostopi do zaklonišč, pripravljajo zaklonišča za uporabo, organizirajo bivanje v zakloniščih ter skrbijo za normalno delovanje vseh naprav in opreme v zakloniščih med njihovo uporabo."

V naši raziskavi smo proučili zaklonišča kot osrednje gradbene elemente zaklanjanja in kot specifično mestno opremo, ki pa danes izgublja pomen in velikokrat osnovni namen.

¹ Vir: Spletna stran Uprave za zaščito in reševanje RS, povzeto dne 3.3.2009 na <http://images.google.si/imgres?imgurl=http://www.sos112.si>

2 ZAKLONIŠČA V TEORIJ IN ČASU

Zaklonišče je betonska podzemeljska zgradba ali vsak prostor za zavarovanje in zaščito pri artilerijskih, bombnih napadih ali naravnih in drugih nesrečah. V Sloveniji smo zaklonišča začeli graditi daljnega leta 1973. V državi smo leta 2008 imeli 344466 zakloniščnih mest v 2216 zakloniščih osnovne in dopolnilne zaščite. Praviloma se gradijo zaklonišča v urbanih območjih z več kot 5000 prebivalci. Obveznost graditve je zavezujoča za zdravstvene, vzgojno varstvene, redno izobraževalne ustanove, javne telekomunikacije, nacionalno televizijo in radio, javni potniški promet, pomembno energetska industrijsko dejavnost za potrebe obrambe in delovanje državnih organov. Za vse preostale objekte v teh naseljih pravilniki predpisujejo ojačitev stropne konstrukcije nad kletjo. Zaklonišča kot depoje gradijo v muzejih, galerijah in arhivih ter knjižnicah nacionalnega pomena.

2.1 Pojem in vrste zaklonišč

Zaklonišča so namenjena zaščiti ljudi pred učinki napadov iz zraka pa tudi za zaščito pred drugimi posledicami vojne. Zaklonišča so uporabna tudi za zaščito pred radioaktivnim sevanjem iz oblaka. Ščitijo pred neposrednimi zadetki izstrelkov, drobcev granat in drugih letečih predmetov ob eksploziji, pred nadpritiskom, ruševinami, toplotnim učinkom pa tudi pred učinki bojnih strupov in drugih nevarnih snovi. Zaklonilnik je namenjen zaščiti ljudi pred neposrednimi zadetki izstrelkov, drobcev granat in drugih letečih predmetov ob eksploziji ter pred ruševinami.

Pri zaklanjanju imajo prednost bolj ranljivi prebivalci (starejši ljudje, invalidi, nosečnice) in otroci. Zaklonišča se praviloma gradijo kot dvonamenski objekti, vendar tako, da s tem ni zmanjšana njihova zaščitna funkcija. Ob vojni nevarnosti se morajo zaklonišča v 24 urah pripraviti za njihov prvotni namen, to je za zaklanjanje.

Priprava zaklonišča obsega označevanje dostopov, čiščenje, razkuževanje, preverjanje vodotesnosti, priprava posod za vodo in odpadke, uskladiščenje rezervne hrane, montiranje ležišč in sedišč, ureditev suhih stranišč, namestitve kompleta za samoreševanje, preverjanje stanja priročne lekarne, zasilne razsvetljave, priključitev telefona in delovanja vseh naprav v zaklonišču.

Poznamo več vrst zaklonišč, ki jih delimo glede na njihovo odpornost proti mehanskim, radiacijskim, toplotnim ter kemičnim in biološkim učinkom. Zaščitne lastnosti zaklonišč se izražajo z velikostjo nadtlaka. Zaklonišča in zaklonilniki se glede na obseg zaščite delijo² na:

- zaklonišča osnovne zaščite, ki zagotavljajo zaščito pred vsemi naštetimi učinki (obseg zaščite od 50 kPa³ do 100 kPa nadtlaka in funkcionalno zgrajeni prostori za 7-dnevno nepretrgano bivanje do 300 ljudi, ki se po potrebi gradijo tudi za več oseb);
- zaklonišča dopolnilne zaščite, ki zagotavljajo zaščito pred ruševinami (obseg zaščite do 50 kPa, funkcionalno opremljeni prostori za 24-urno nepretrgano bivanje največ 80 ljudi);
- zaklonilnike (vzdržati morajo teže ruševin objekta in so primerni za 12-urno bivanje do največ 50 ljudi).

² Vir: <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=pr11.htm>, povzeto dne 2.12.2008.

³ fizikalna enota za merjenje tlaka v fiziki in merjenje napetosti v mehaniki; tlak 1 Pa ustreza ploskovno prazdeljeni sili 1 N, ki prijemlje na površini 1m² (Vir: Wikipedija, povzeto 17.3.2009 na <http://sl.wikipedia.org/wiki/Paskal>).

Velikost zaklonišča se določi⁴ tako, da se zagotovi zaklanjanje

- v objektih, namenjenih javni zdravstveni službi za število zaposlenih v največji izmeni in predvideno število bolnikov,
- v objektih namenjenih vzgojno-izobraževalnemu delu za 2/3 učencev, dijakov ali študentov,
- v objektih namenjenih potniškemu prometu za povprečno enourno število potnikov na postajah in za 2/3 zaposlenih.



Slika 1 : Notranjost zakloniščnega rova pod Golovcem



Slika 2: Zasilni izhod in zračniki zaklonišča na Trubarjevi 53

⁴ Vir: Pravilnik o tehničnih normativih za zaklonišča in zaklonilnike, povzeto dne 4.3.2009 na naslovu <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=19987>.

2.2 Od prvih zaklonišč do danes

Prvo dejansko zaklonišče smo v Celju dobili med II. svetovno vojno. O enem prvih zaklonišč v Celju pa lahko preberemo, da so "ob povečani aktivnosti zavezniških letal nad našimi kraji začeli tudi z iskanjem in preurejanjem prostorov, primernih za zaklonišče med napadi ter z namensko gradnjo letalskih zaklonišč. Mesto je ustanovilo posebno komisijo, ki je skrbela zanjo. Oktobra 1943 so opravili popis do tedaj načrtovanih in opravljenih del. Tedaj sta bili izkopani že dve zaklonišči: na Bregu pod kapucinskim samostanom in na Teharski cesti pod Jožefovim hribom. Merili sta 66 oz. 64 m in sta skupaj sprejeli 520 oseb. Deloma dokončanih je bilo že 10 jarkov za zaščito pred eksplozijami. Najdaljša (214 in 179 m) sta bila pri obeh mestnih osnovnih šolah, vsi skupaj so merili 1179 m in so mogli ponuditi zaščito 4272 osebam. Kot javna zaklonišča so uporabljali 10 kleti v mestu, v katerih je bilo prostora za 1316 oseb. V celjskih tovarnah, zavodih in oblastnih organih so v okviru t. i. razširjene samozaščite tudi poskrbeli za zaščito zaposlenih. November 1943 je bilo javnih zaklonišč le 9, in sicer: v stari stavbi sodišča na Prešernovi ulici, v Cankarjevi 1 (železni dvor), v hiši poleg hotela Pošta, v nekdanji vinski kleti v Razlagovi, na južnem delu glavnega trga med lekarno in trgovino ZANGGER, Narodnem domu, tedaj sedežu SDŽ, na Vrunčevi ulici, v stavbi za uradnike Cinkarne na Cinkarniški poti in v gasilskem domu Gaberje na Mariborski cesti.

Kasneje so v mestu zgradili zaklonišči na Gledališkem trgu in na prostoru novejšega dela današnjega kompleksa Doma upokojencev. Že v letu 1943 so načrtovali tudi zaklonišče pod Miklavškim hribom z vhodom iz parka, vendar so zaradi varčevanja oblasti tedaj spodbujale le gradnjo takšnih, ki niso potrebovali betonskega plašča. Marca 1945 so to idejo znova oživili. Načrtovali so dva vzporedna povezana rova s štirimi vhodi s skupno dolžino 600 m in prostorom za okoli 2800 oseb. Za zaščito pred letalskimi napadi so nameravali uporabiti tudi klet nekdanjega gostišča Skalna klet, pri kateri bi morali izdelati le še zasilni izhod. Pri načrtih pa ni ostalo na Teharski cesti. Tam so pod pokopališkim hribom od druge polovice leta 1944 do marca 1945 zgradili okoli 45 m globok rov, vendar so zaradi pomanjkanja dizelskega goriva za kompresor morali ustaviti.

Poskrbljeno je bilo tudi za živali. Zasilna zatočišča zanje so pripravili pri tedanjem hotelu Škoberne (na mestu sedanje poslovne stavbe Maksimilijan na Ljubljanski cesti), pri gostišču v Stanetovi 29, pri hotelu Pošta, pri mestni klavnici na začetku Teharske ceste in pri gostišču Belej na Polulah." (Himmelreich, Miljević, 2006, str. 25-26)

Stadtbauamt Cilli.

BA-Zahl: 757/42 -1942.

Cilli, den 11. Februar 1944.

Betr.: IS-Ausstattungsgegenstände.

An den
Bürgermeister als örtl. IS-Leiter

C i l l i .

Die Dietelgesellschaft m.b.H. Wien hat den Auftrag zur Lieferung von folgenden Gegenständen bestätigt:

100 Stück Lüftungrohrverschlüsse für Deckungsgräben und
100 " " " " " " für Keller samt Krümmern

mit Lieferfrist 8 Wochen. Ferners

200 Stück Notklosetts mit Torfmull-Streukasten
100 " " Wasserbehälter und
40 " " Behälter für begiftete Kleider

mit Lieferfrist 4-5 Monate. - Faktuurenwert RM 19.595,-.

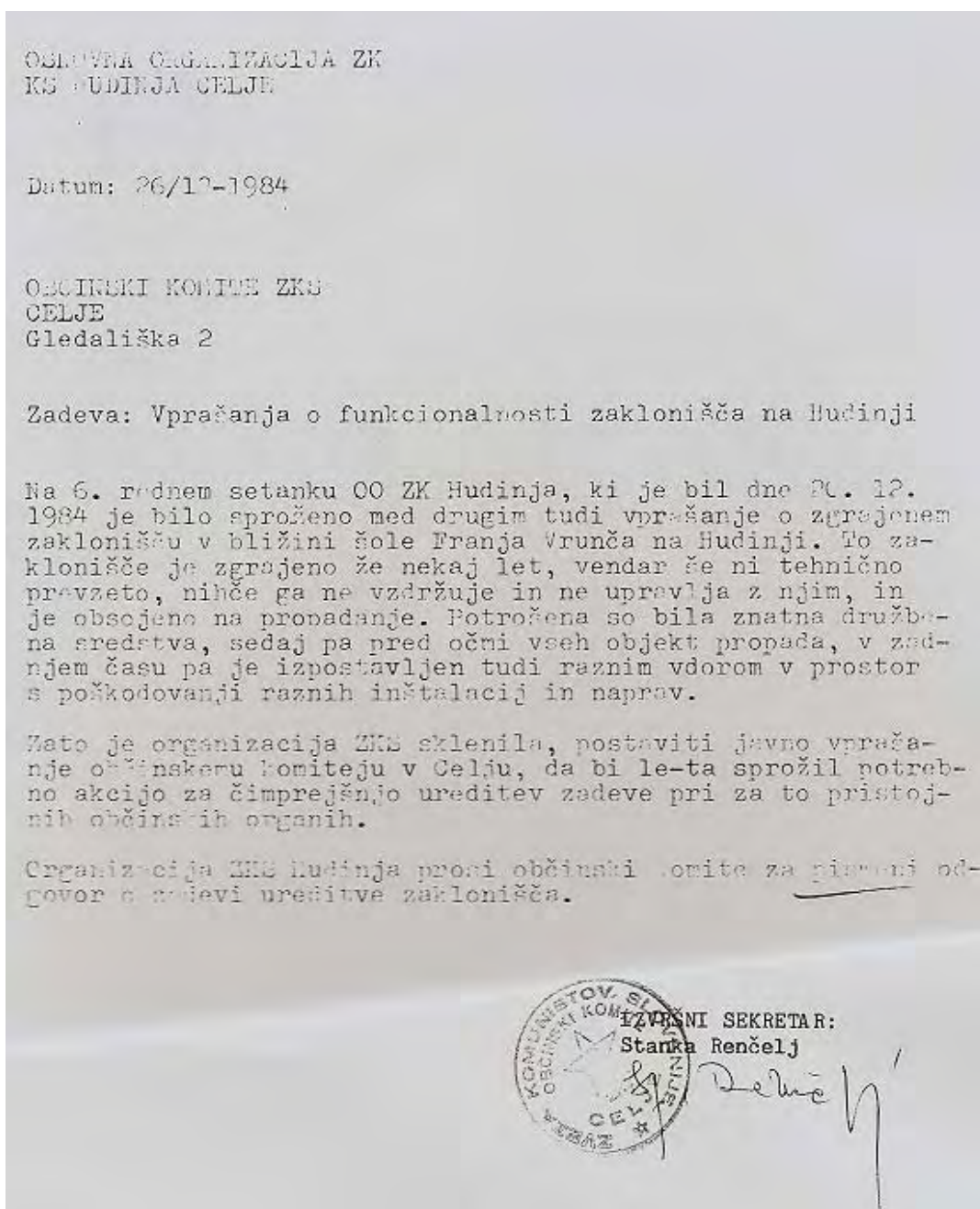
Der Leiter des Stadtbauamtes:

Baurat. *Stang*

**Fotokopija naročila opreme za celjsko zaklonišče iz leta 1944
(Vir: Zgodovinski arhiv, Celje)**

"DG Wien je potrdil naročilo za pošiljsko naslednjih predmetov: 100 kosov zapiral za zračne cevi za strelski jarek, 100 kom za kleti. Z dobavnim rokom 8 tednov. 200 kosov velikih stranišč s šotnim drobirjem, 10 kosov rezervarjev za vodo in 40 kosov zbiralcev za zastrupljeno obleko z dostavnim rokom 4-5 mesecev.- vrednost izdanega računa 19.595 RM, -.Predstojnik mestnega oddleka za gradbene zadeve: *Gradbeni svetovalec.*"

V Sloveniji smo zaklonišča množično začeli graditi daljnega leta 1973, kar je narekovala hladna vojna in atomska doba. Seveda so bila v jugoslovanskem času družbene samozaščitne aktualna. Kljub temu pa so sčasoma, vzporedno z oddaljevanjem vojnega časa, veliko zgrajenih zaklonišč zanemarjali in uničili opremo.



Zahteva OO ZK KS Hudinja Celje po tehničnem prevzemu zaklonišča
(Vir: Zgodovinski arhiv, Celje)

Leta 1991 smo prevzeli zatečeno stanje. Danes so naprave stare, ni atestov in rezervnih delov, nove naprave v zakloniščih so nekompatibilne s starimi.

3 NAMEN NALOGE IN METODOLOGIJA DELA

Namen naše naloge je

- predstaviti razvoj in teoretične osnove zaščite in samozaščite ter pojasniti probleme zaklanjanja,
- ugotoviti in evidentirati stanje zaklonišč v skladu s predpisi in smernicami,
- raziskati menje in odnos Celjanov do tovrstne problematike ter
- predlagati izboljšave stanja.

Pri načrtovanju raziskovalnega dela smo najprej pregledali in preštudirali osnovno literaturo, kjer smo se seznanili s teorijo, predpisi in objavljenimi prispevki s tega področja.

V začetku naloge smo si postavili določene hipoteze:

1. Prebivalci Celja slabo poznajo potek zaklanjanja in druge zaščitne ukrepe.
2. Zaklonišča v mirnodobnem času propadajo.
3. Zaklonišča in njihovo vzdrževanje so v vrednostnem sistemu Celjanov nepomembni.
4. Zaklonišča niso ozko namenske zgradbe v sklopu opreme mesta.

Naslednji korak je bil načrtovanje raziskave, določevanje metodologije dela in razdelitev dela. Za razgovore smo poprosili strokovnjake, ki se profesionalno ukvarjajo z omenjeno tematiko. Naše probleme so nam razjasnjevali in nas usmerjali Danilo Praprotnik (strokovni sodelavec za zaščito in reševanje na Zavodu za zaščito in reševanje ter namestnik poveljnika Civilne zaščite MO Celje), Mirko Rožej (vodja celjske izpostave Inšpektorata za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami), Jože Krulc (koordinatorski uradnik za vzdrževanje na Mestni občini Celje) ter Julija Žveplan Dolar iz Gradbenega biroja Žveplan.

Stanje na terenu smo ugotavljali z izčrpnim terenskim delom, številnimi razgovori, primerjanji. Opravili smo prek 150 telefonskih pogovorov z odgovornimi v posameznih podjetjih. Stanje zaklonišč smo zabeležili na fotografijah, jih uredili in priložili poročilu. Obiskali smo Zgodovinski arhiv Celje, kjer smo poiskali sled za začetki gradnje zaklonišč v Celju. S pomočjo sošolcev smo januarja 2009 anketirali 108 naključnih mimoidočih, da bi ugotovili splošni odnos Celjanov do zaščite, samozaščite, reševanja in zaklanjanja. Na koncu smo stanje analizirali, pripravili podatke in jih grafično predstavili, dopolnili manjkajoče dele, napisali raziskovalno poročilo ter ugotovitve strnili v zaključku.

Poleg omenjenih strokovnjakov se zahvaljujemo še mentorju, Mojmirju Mosbruckerju, za izčrpno pomoč in napisan izvleček, Jerneji Pavlič za prevod dokumenta v nemškem jeziku in gospe Jelki Hribernik za lektorski pregled naloge ter nasvete.

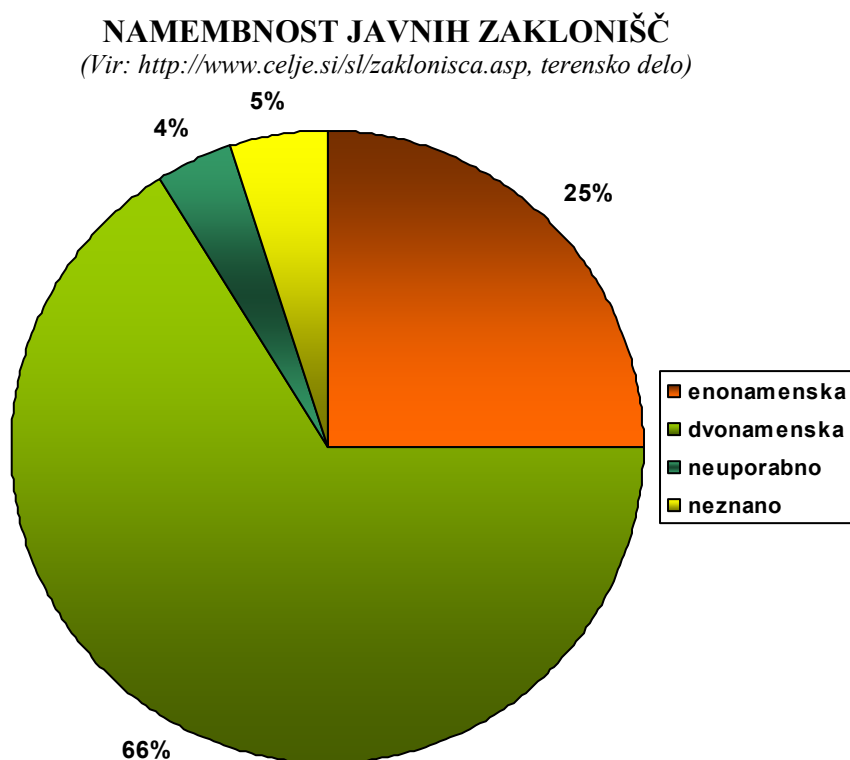
4 ZAKLONIŠČA V CELJU

4.1 Kapaciteta zaklonišč

Danes imamo v Celju registriranih⁵ 94 zaklonišč, v katerih je 13704 zakloniščnih mest. Od omenjenih zaklonišč imajo podjetja in organizacije v oskrbi 44 zaklonišč s 6305 zakloniščnimi mesti. V stanovanjskih objektih je 41 zaklonišč s kapaciteto 5820 oseb. V 9 javnih zakloniščih pa je prostora za 1579 oseb. Ob zakloniščih osnovne zaščite imamo v Celju še sedem rovovskih zaklonilnikov za zaščito pred bombardiranjem in različnimi mehanskimi napadi ter dve zaklonišči dopolnilne zaščite pod obvoznico na Vrunčevi in Ipavčevi ulici.

4.2 Namembnost zaklonišč

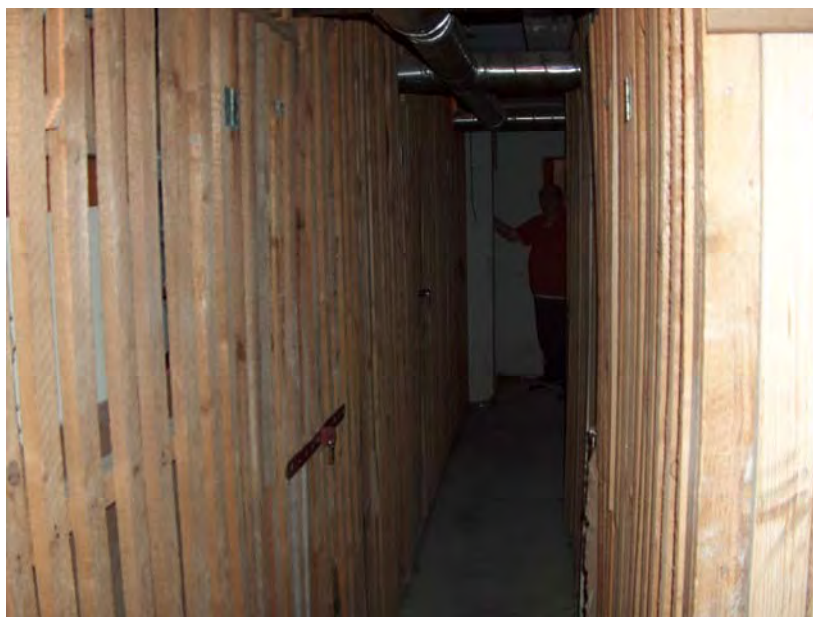
V 2. členu Uredbe o graditvi in vzdrževanju zaklonišč preberemo, da se zaklonišča praviloma gradijo kot dvonamenski objekti, vendar tako, da s tem ni zmanjšana njihova zaščitna funkcija..." Največ celjskih zaklonišč (66 %) je dvonamenskih, četrtnina je obdržala osnovno funkcijo, nekatera redka (4 %) pa so že na videz neuporabna.



⁵ Vir: <http://www.celje.si/sl/zaklonisca.asp>

	PODJETJA	STANOVNANJ.	JAVNA	Σ⁶
ENONAMENSKA	17	5	3	25
DVONAMENSKA (skladišča, arhiv, klet)	20	36	4	60
NEUPORABNO (neprimerno, voda)	2	-	2	4
NEZNANO	5	-	-	5
Σ	44	41	9	94

V Celju je 9 javnih zaklonišč. Na Mestni občini Celje in pri Danilu Praprotniku smo izvedeli, da je upravljalec in lastnik petih javnih zaklonišč občina Celje, 4 pa so pod nadzorom Civilne zaščite. Javna zaklonišča redno servisirajo enkrat letno. MOC letno nameni okoli 5000 € za 5 zaklonišč pod njihovim »okriljem«. Tudi Civilna zaščita in drugi solastniki redno vzdržujejo zaklonišča, ki imajo različne statuse (Aškerčeva 20 – brezplačna uporaba, Prešernova 18 – solastniki, Teharska cesta 58 – ne izpolnjuje normativov za zaklonišča, Veselova 10 – 16 – vzdržujejo lastniki). Večina javnih zaklonišč je dvonamenskih. V zaklonišču na Trubarjevi 53 se nabira voda po hudem deževju in ob visokem vodostaju Savinje in ga torej ne moremo koristiti.



Slika 3 : Kletni boksi stanovalcev v dvonamenskem zaklonišču na Ulici frankolovskih žrtev. Ali bi zaklonišče bilo pripravljeno v 24 urah?

Telefonirali smo tudi v podjetja in organizacije s Seznama nahajališč zaklonišč ter izvedeli, da zaklonišča večinoma uporabljajo za arhive, skladišča in za shranjevanje svoje opreme. V miru zaklonišča uporabljajo kot skladišča in shrambe za shranjevanje opreme (Aero, Merkur, Šolski center Lava, Telekom), vaje glasbenih in plesnih skupin (Igen, Glasbena šola Celje,

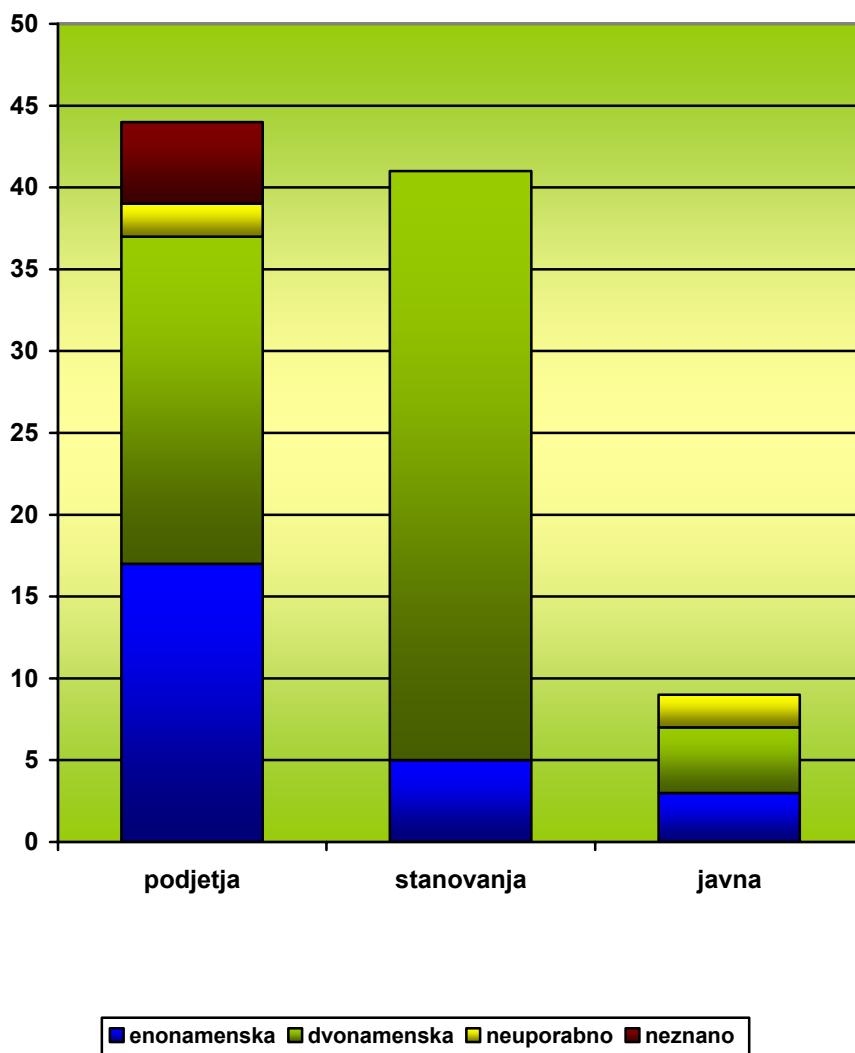
⁶ glej prilogo št. 2: Seznam in namembnost zaklonišč.

Goriška ulica, Ljubljanska ulica, OŠ Frana Roša ipd.), arhive ali prostore za shranjevanje dokumentacije (Dom starejših občanov ob Savinji, MOC, Zavarovalnica Triglav, Zdravstveni center Celje, Elektrosignal, Srednja zdravstvena šola Celje) ipd. Dobra tretjina zaklonišč pa je enonamenskih z izpostavljenim osnovnim namenom (Cetis, Banka Celje, Elektro Celje, Slovenske železnice, Mercator Nova vas, Libela, Petrol idr). Večino zaklonišč (68 % vprašanih) redno pregledujejo. Za devetino zaklonišč v podjetjih nismo dobili informacij. Veliko uslužbencev podjetij ne ve, da sploh imajo zaklonišče, še manj pa so jim znani ukrepi in postopki za primere nevarnosti.

V naši raziskavi smo evidentirali, da je skoraj devet desetih zaklonišč v stanovanjskih stavbah dvonamenskih. V večini primerov imajo stanovalci v zakloniščih kleti. Na Goriški in Ljubljanski cesti prostore glasbenikom oddaja Atrij in zaračunava najemnino okoli 2€/kvadratni meter. Po pričevanju stanovalcev zaklonišč v stanovanjskih stavbah nihče ne vzdržuje za prvotni namen (varovanje prebivalstva v primeru nevarnosti), kar bi lahko imelo hude posledice.

NAMEMBNOST JAVNIH ZAKLONIŠČ PO KATEGORIJAH

(Vir: <http://www.celje.si/sl/zaklonisca.asp>, terensko delo)



4.3 Urejenost zaklonišč

Dne 4.3.2009 in 5.3.2009 smo si ogledali vsa zaklonišča v stanovanjskih objektih. Ugotovili smo, da je večina zaklonišč izkoriščenih.

Večina zaklonišč v stanovanjskih blokih je na prvi pogled dobro vzdrževanih. Pri podrobnejšem pregledu in razgovorih s stanovalci smo ugotovili, da večina opreme manjka, jaški in zračne cevi so zamašene, zbiralniki za vodo so velikokrat neuporabni, manjkajo tesnila na vratih. Od zaklonišč ostajajo betonske stene, mestoma ometane in prebarvane, pregrajene z lesenimi ograjami kletnih boksov, in redka oprema, ki v večini primerov ne funkcionira. Naprave so zastarele. Tečajji vrat zarjaveli ali zapolnjeni z večkratnim nanosom barve. Zakloniščna vrata v štirih primerih odprta, zvita, neuporabna. Prezračevalne naprave so pokvarjene, baterije za njihovo delovanje so prazne, tesnjenje zakloniščnih prostorov ne deluje.



Slika 4: Vodni kanister v stanovanjskem zaklonišče na ulici Milčinskega je star že 20

Mnogo izmed njih ima tudi dodatna vrata ali rešetke, ki preprečujejo zadrževanje odvisnikov od drog in brezdomcev v zakloniščih, kar je bil v preteklosti velik problem. Vrata so naredili stanovalci sami, tako da ima vsak od njih tudi ključ. Nekaj zaklonišč je tudi praznih, ker je v stanovanjskem objektu dovolj kletnih prostorov za vse stanovalce in jih ne potrebujejo v "zaklonišču". Naleteli smo tudi na primer, ko so bili v preteklosti v zaklonišču kletni prostori, pa je v njih izbruhnil požar (Milčinskega 13). Zaklonišče so stanovalci obnovili, sedaj pa je prazno, da se "takšen dogodek ne bi ponovil" (razgovor s hišnikom).

Dne 3.3.2009 in 16.3.2009 smo telefonirali v vsa podjetja, ki imajo zaklonišče. Večina sogovornikov je bila korektnih in pripravljenih pomagati. Ugotovili smo, da so v zakloniščih največkrat arhivi, skladišča ali pa so prazna. Z veliko težavo smo ugotovili namembnost zaklonišč v podjetjih, ki so propadla tudi zaradi izjemno slabe informiranosti s tovrstno tematiko zaposlenih v večini podjetij in organizacijah.

Dne 18.12.2008 smo si ob spremstvu Danila Praprotnika ogledali zaklonišče na Trubarjevi 53 in na Vrunčevi ulici, pri vrtcu Zarja. Zaklonišče na Trubarjevi ulici je bilo poplavljeno in si ga nismo mogli ogledati. V zaklonišču na Vrunčevi ulici nas je pritegnila predvsem zakloniščna oprema (zakloniščni red, posode, orodje) in prezračevalna naprava. Izvedeli smo tudi, da v zaklonišču vadi glasbena skupina Deseti brat. Zaklonišče spada med enega najboljše urejenih. Istega dne smo si samostojno ogledali tudi zaklonilnike v rovih pod Golovcem. Menimo, da so v slabem stanju, saj lahko vanje pride kdorkoli. Veliko vhodov je spremenjenih v smetišča in odlagališča kosovnih odpadkov. Zaščitna vrata na zahodnem vhodu v sistem so stara in neuporabna.



Slika 5: Zatrpan zasilni izhod iz stanovanjskega zaklonišča

Večina zaklonišč je bilo opremljanih v času skupne Jugoslavije in osnovna oprema je še danes iz tistih časov. V današnjem času za takratno opremo ni mogoče pridobiti rezervnih delov. Prav tako tudi standardi ne ustrezajo več. Ni več atestov za takratne naprave. Z novimi predpisi pa se stara, iztrošena oprema redko servisira in uskladi.

Urejena pa so zaklonišča v novejših ali generalno adaptiranih objektih (Srednja zdravstvena šola Celje, Splošna bolnica Celje, Cetus Celje)⁷.

⁷ Vir: Telefonski razgovor z odgovornimi osebami v delovnih organizacijah.

5 OCENA STANJA CELJSKIH ZAKLONIŠČ

V poglavju predstavljamo mnenje Celjanov o raziskovalni tematiki, analiziramo ugotovljeno stanje in predlagamo izboljšave.

5.1 Zaščita, reševanje in zaklonišča v očeh Celjanov

V raziskavi smo tudi ugotavljali, kako Celjani poznajo zaščitne in samozaščitne ukrepe v primeru nevarnosti ter kakšen odnos imajo danes do tovrstne problematike. Anketirali smo 108 naključnih mimoidočih. Osebe smo zbirali neglede na spol, starost, izobrazbo ali delovno mesto. V vseh primerih je približno polovica anketiranih prebivala v blokovskih naseljih, približno polovica pa v družinskih hišah. Stanje smo primerjali s stanjem leta 1993 (Bolko, 1993) in poskušali ugotoviti, kako stopnja "strahu" (osamosvojitvena vojna !) vpliva na aktualnost problematiko, ki jo raziskujemo.

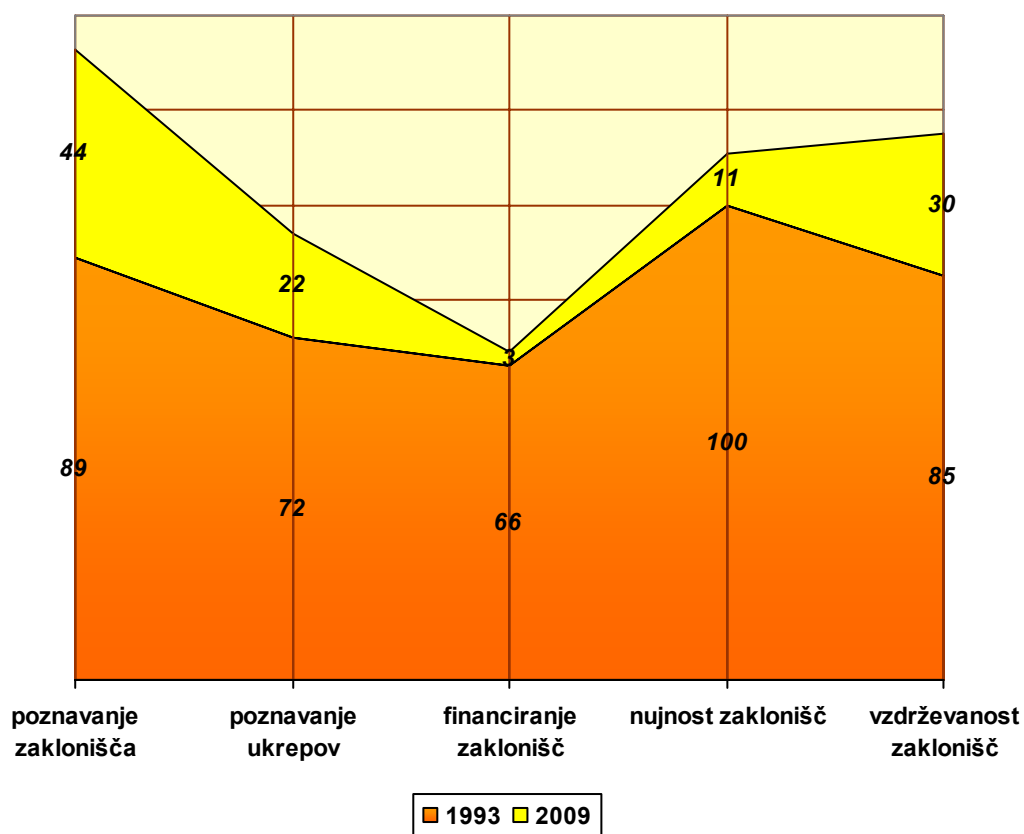
Skladno z anketo iz leta 1993 smo ugotavljali, ali Celjani poznajo najbližje zaklonišče njihovemu stanovanju ter ukrepe, ki se izvajajo v primeru nesreče: zvočni znaki za alarmiranje in obveščanje, "hišni red" v zakloniščih, postopke ob odhodu v zaklonišča, potrebna praktična prtljaga, spremljanje radijskih poročil ipd. Posebej nas je zanimal odnos Celjanov do tovrstne problematike. Prikazati smo želeli, kakšno mesto zavzemajo zaklonišča in njihovo vzdrževanje v vrednostnem sistemu naših meščanov. Povprašali smo jih, za kaj bi najprej namenili denarna sredstva (za vlaganje v izobraževanje, za potovanje in oddih, za zaklonišča, za avtomobile) ter ali ocenjujejo zaklonišča kot potreben del bivalnega okolja in ureditve prostora. Raziskali pa smo tudi oceno ljudi o vzdrževanosti in uporabnosti zaklonišč v Celju.



Slika 6 : Vhod v podhod pod obvoznico na Vrunčevi ulici se lahko zapre z masivnimi vrati

**POZNAVANJE IN ODNOS CELJANOV
DO PROBLEMATIKE ZAŠČITE IN SAMOZAŠČITE LETA 1993⁸ IN 2009⁹
(v %)**

	1993	2009
Poznam lokacijo najbližjega zaklonišča za primer nevarnosti.	89	44
Poznam zaščitne in samozaščitne ukrepe ter postopke v primeru nevarnosti.	72	22
Zaklonišča so nujni del bivalnega okolja in pomemben element ureditve prostora	100	11
Sem pripravljen sofinancirati v izgradnjo in vzdrževanje zaklonišč.	66	3
Zaklonišča so zadovoljivo funkcionalno vzdrževana.	85	30



Danes 44 % vprašanih pozna lokacijo najbližjega zaklonišča. Leta 1993 je najbližje zaklonišča poznalo 89 % anketiranih.

Leta 1993 je skoraj tri četrtine vprašanih Celjanov poznalo ukrepe in postopke v primeru nevarnosti, danes pa le še petina. Vsi vprašani so poznali telefonsko številko klica v sili. Nekoliko slabše so prepoznali zvočne znake za alarmiranje, razen znaka za konec nevarnosti in preizkušanje siren. Večina vprašanih bi tudi pozabila zapreti vodo ali plin in izklopiti

⁸ Vir: Bolko, 1993.

⁹ Vir: Anketiranje december 2008 in januar 2009, N=108 oseb.

elektriko, prav tako bi pozabili na radijske sprejemnike. Številke ICE¹⁰ ni poznal nihče izmed 108 vprašanih.

Pred šestnajstimi leti, ko so vsi menili, da so zaklonišča nujna, bi gradnjo, vzdrževanje in izpopolnjevanje zaklonišč finančno podprli dve tretjini vprašanih, danes pa le tridesetina. Prav tako danes le desetina vprašanih meni, da so zaklonišča neobhodna. Vprašani ocenjujejo, da je le tretjina zaklonišč uporabnih, medtem ko so leta 1993 večino (85 %) zaklonišč ocenili kot uporabna.

Ugotovili smo, da so prebivalci blokovskih naselij z raziskovalno tematiko bolj seznanjeni kot tisti, ki prebivajo v družinskih hišah. Menimo, da imajo zasluge za to upravniki stanovanj, ki prebivalstvo vsaj na letnih skupščinah in sestankih seznanjajo z najnujnejšimi predpisi in spremembami tovrstnih pravilnikov.

Ocenjujemo, da je bil leta 1993 spomin na vojno še živ in prisoten. Z njim pa tudi povečan strah in povečana pozornost tovrstni problematiki. Danes je v miru prisotna večja brezskrbnost, ki vpliva na odnos do zaklonišč, zaklanjanja in (samo)zaščitnih ukrepov na splošno. Svoje pa je zadnjega pol leta storila tudi finančna in gospodarska kriza, kar se odraža na bolj namenski in skromni porabi finančnih sredstev.



Slika 7: Zračniki stanovanjskega zaklonišča na Ulici frankolovskih žrtev

¹⁰ ICE (In Case of Emergency) je preprost in enostaven način osebne pripravljenosti na nesreče. V kritičnih okoliščinah je kontaktiranje prave osebe odločilnega pomena. Telefonska številka ICE, ki jo shranimo v mobilni telefon, je namenjena reševalcem, da lahko v primeru nesreče hitro pokličejo vaše najbližje. Lahko vam reši življenje s pridobitvijo pomembnih zdravstvenih podatkov ali pomiri vaše najbližje. (Vir: <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=np10.htm>)

5.2 Analiza stanja celjskih zaklonišč

V zaključku raziskovalnega poročila podajamo oceno stanja zaklonišč v Celju, ki smo jo izluščili

- iz razgovorov s strokovnjaki (Danilo Praprotnik, Mirko Rožej in Jože Krule),
- pridobili s študijem strokovne literature (Uredba o graditvi in vzdrževanju zaklonišč, Pravilnik o tehničnih normativih za zaklonišča in zaklonilnike, Poročila o inšpekcijskem nadzoru zaklonišč na spletnih straneh Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami) ter
- iz pogovorov na terenu, evidentiranjem stanja in primerjanjem s predpisanimi normativi.

1. Vsa zaklonišča osnovne zaščite na območju države se morajo redno vzdrževati. Za vzdrževanje zaklonišč in za njihovo smotrno uporabo so odgovorni lastniki. Za javna zaklonišča je odgovorna občina, za zaklonišča v podjetjih podjetja, za zaklonišča v stanovanjskih objektih pa stanovalci. Za vzdrževanje javnih zaklonišč MOC letno nameni približno 5000€.



Slika 8: Zaščitena vhodna vrata v zaklonišče na Vruncjevi ulici pri sejmišču

2. Nadzor opravlja Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Zaklonišča v stanovanjskih blokih ne pregledujejo redno, ker ni naročnika za inšpekcijo. Inšpekcijo izvajajo na posebni apel oziroma vzpostavljajo registra, obratnimi dovoljenji, ob spreminjanju zakonodaje in v skladu z letnimi delovnimi načrti Inšpektorata. V inšpekcijskem nadzoru¹¹ zaklonišč ugotavljajo, ali ima zaklonišče potrdilo o primernosti, ali

¹¹ "Za nezadostno vzdrževanje ali neprimerno uporabo zaklonišča so zagrožene sorazmerno visoke kazni. Če je za nepravilnosti odgovorna pravna oseba, je najnižja kazen lahko 1250 evrov, ob hujših kršitvah pa se lahko povzpne tudi do 12500 evrov; če je za nepravilnosti odgovorna fizična oseba, je kazen fiksna in znaša 415 evrov; če je za nepravilnosti odgovoren lastnik zaklonišča, je kazen prav tako fiksna in znaša 830 evrov. Naš

ima lastnik oz. upravljalec zaklonišča knjigo vzdrževanja, v katero se vpisujejo podatki o lastniku in upravljalcu zaklonišča, o vzdrževanju, o kontrolnih preizkusih, o opravljenih inšpekcijah in ukrepih ob ugotovljenih pomanjkljivostih. Ugotavljajo, ali je izobešen zakloniščni red s predpisano vsebino in obliko ter ali ima zaklonišče vso predpisano gasilsko in samoreševalno opremo. V obdobju od 2006 do 2008 so v Celju ugotovili stanje, ki bistveno ne odstopa od slovenskega povprečja¹². Javna zaklonišča so v glavnem urejena v celoti, v podjetjih je povsem urejena slaba tretjina, v stanovanjskih objektih pa je večina zaklonišč neurejenih.

3. Specifični problem je lastništvo zaklonišč. Vzdrževanje je drago, obnova pa še dražja. Danes skoraj nihče ni pripravljen vlagati sredstev v zaklonišča, ki niti nimajo dorečenega lastnika. Proces etažnega lastninjenja je zaklonišča zaobšel in so zdaj nikogaršnja, nevdrževana in neuporabna. Poleg tega znaša povprečni strošek za ponovno vzpostavitev vseh funkcij posameznega skupnega zaklonišča po grobi oceni najmanj 50000€, te vsote pa je od stanovalcev skoraj nemogoče iztržiti.

4. Zaščitna funkcija zgrajenih in opremljenih zaklonišč ter zaklonišč v gradnji se praviloma ne sme spreminjati, razen če uprava predhodno ne izda soglasja k spremembi zaščitnih funkcij zaklonišč. Večina lastnikov zaklonišč, ki niso javna, želi njihovo namembnost prekategorizirati v večnamenske prostore, kar pa po zdajšnji zakonodaji direktno ni mogoče. In takšna anomalija v zakonodaji - na področju namembnosti na eni strani in lastništva na drugi - se odraža v neurejenih finančnih razmerjih, neurejenosti zaklonišč, nenamenska sekundarna raba pa ni dorečena in sistemska.



5. V bodoče zaklonišč seveda ne bodo ukinjali. Pomen in namembnost zaklonišč ostajata. Zaključujemo, da danes v ospredje stopajo elementarne nesreče ter vremenske in politične krize, medtem ko problematika zaklonišč ostaja nedorečena in nedokončno smotrno izpeljana.

6. Javna in predvsem novejša zaklonišča ustrezajo predpisom in pravilnikom.

Slika 9: Prezračevalni sistem v zaklonišču na Vrunčevi ulici v Celju

inšpektorat je pristojen za izrekanje kazni lastnikom in fizičnim osebam, pravnim osebam pa le, če gre za najnižjo možno kazen, se pravi 1259 evrov (<http://www.zurnal24.si/cms/novice/slovenija/index.html?id=47650>)

¹² Vir: Mirko Rožej.



Slika 10 : Poplavljeno zaklonišče na Trubarjevi 53



Slika 1 : Vhod v rov pod Golovcem je spremenjen v smetišče

7. Tehnični normativi¹³ so v novih zakloniščih povsem upoštevani, v starih pa se velikokrat oddaljujejo od predpisanih norm:

- "V dvonamenskih zakloniščih je lahko speljana električna, vodovodna, kanalizacijska ali plinska napeljava, vendar mora biti speljana skozi poseben predprostor"¹⁴.
- Lokacija javnih zaklonišč mora zagotavljati, da je v zaklonišče mogoče priti v najkrajšem času in od vhoda v zaklonišče do najbolj oddaljenega mesta razdalja ne sme biti večja od 250 m¹⁵.
- Pri ostalih novograjenih objektih, pri katerih gradnja zaklonišč ni obvezna, je treba ojačati ploščo in elemente tako, da plošča zdrži vplive rušenj objekta nanjo.¹⁶
- ...Površine sten, pregrad, stropov in drugih konstrukcijskih elementov zaklonišča ne smejo biti ometane¹⁷. Slednje določilo najmanj upoštevajo v stanovanjskih zakloniščih.
- Zaklonišče mora imeti komplet gasilske in samoreševalne opreme za reševanje iz zaklonišča.¹⁸ Upoštevanje določila smo registrirali le v zelo redkih stanovanjskih primerih.
- "Zaloge pitne vode v zaklonišču... morajo znašati 3 litre na dan na osebo"¹⁹. Rezervoarje ali kanistre za vodo smo v stanovanjskih zakloniščih redko opazili, v zakloniščih po podjetjih pa po njih nismo spraševali.



Slika 22: Zaklonišče na Vrunčevi ulici - oprema zaklonišč je predpisana

¹³ Pri sintezi ugotavljamo samo tiste, nam očitne in opazne tehnične normative, ki ne zahtevajo strogega strokovnega in specialnega znanja.

¹⁴ Vir: 10. člen Pravilnika o tehniških normativih za zaklonišča in zaklonilnike, povzeto dne 21.11.2008 n naslovu <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199817&stevilka=733>.

¹⁵ Vir: 7. člen, idem.

¹⁶ Vir: 11. člen, idem.

¹⁷ Vir: 38. člen, idem.

¹⁸ Vir: 79. člen, idem.

¹⁹ Vir: 80. člen, idem.

5.3 Predlogi ukrepov in aktivnosti za izboljšanje stanja

V začetku naloge smo si postavili določene hipoteze, ob zaključku pa ugotavljamo:

1. Prebivalci Celja slabo poznajo potek zaklanjanja in druge zaščitne ukrepe. Prebivalci blokovskih naselij so seznanjeni z lokacijo zaklonišč, prebivalci delov naselij, kjer prevladujejo stanovanjske privatne hiše pa le izjemoma poznajo lokacijo najbližjega zaklonišča. Prav tako jih le petina pozna potek zaklanjanja in postopke v primeru nevarnosti. Tako se nam je hipoteza deloma potrdila, predvsem zaradi slabo zastavljenega in nedorečenega problema hipoteze.
2. Zaklonišča v mirnodobskem času propadajo. Hipotezo smo potrdili deloma, kajti javna zaklonišča v podjetjih in tista, ki so v skupni lasti so vzdrževana in deloma uporabna. Večji problemi se pojavljajo v zvezi z uporabnostjo naprav v zakloniščih, ki je v veliki meri odstranjena ali vsaj zastarela in tako nevzdrževana. Propadajo v glavnem zaklonišča v stanovanjskih blokih.
3. Zaklonišča in njihovo vzdrževanje so v vrednostnem sistemu Celjanov nepomembni. Hipotezo smo potrdili v celoti, kajti samo dobra desetina vprašanim Celjanom so zaklonišča nujna in predstavljajo istočasno pomemben del ureditve prostora in bivalnega okolja. Samo 3 % Celjanov pa bi bilo pripravljenih neposredno sofinancirati obnovo in vzdrževanje zaklonišč.
4. Zaklonišča niso ozko namenske zgradbe v sklopu opreme mesta. Hipotezo smo potrdili, kajti le četrtnina zaklonišč je enonamenskih, dve tretjini zaklonišč pa je dvonamenskih – ob nevarnostih služijo namenu, v mirnodobskem času pa jih uporabljajo za arhiv, skladišča, kleti, sestanke, zbiranje ipd.

Za izboljšanje stanja predlagamo:

1. S problematiko zaščite, varovanja in ukrepanja ob elementarnih in naravnih nesrečah bo potrebno bolje seznaniti zaposlene v podjetjih in organizacijah, kajti njihovo znanje in poznavanje tovrstne problematike je kritično.
2. Vhode v zaklonišča bi bilo treba fizično zavarovati in s tem zaščititi eventualno opremo, ki je ostala. Zavarovani vhodi naj preprečijo nastajanje smetišč ter istočasno zagotavljajo nemoten dostop v primeru nuje.
3. Menimo, da bi za več zaklonišč morali zagotoviti dvonamensko rabo, saj bi tako v mirnodobskem času pridobili dodatna sredstva za njihovo vzdrževanje.
4. Glede lastništva in namenske rabe zaklonišč bo potrebno najprej pripraviti (popraviti) zakonodajo, urediti lastniška razmerja in obveznosti lokalne skupnosti postaviti na pravne temelje.

6 ZAKLJUČEK

Zaklonišča so namenjena zaščititi ljudi pred učinki napadov iz zraka, pred neposrednimi zadetki izstrelkov, drobcov granat in drugih letočih predmetov ob eksploziji, pred nad pritiskom, ruševinami, toplotnim učinkom in pred učinki bojnih strupov ter drugih nevarnih snovi.

Prvo zaklonišče smo v Celju zgradili med II. svetovno vojno. Sčasoma smo, vzporedno z oddaljevanjem vojnega časa, veliko zgrajenih zaklonišč zanemarjali in uničili opremo.

Danes imamo v Celju registriranih 94 zaklonišč, v katerih je 13704 zakloniščnih mest (44 zaklonišč v podjetjih in delovnih organizacijah, 41 je stanovanjskih zaklonišč in 9 javnih). Ob zakloniščih osnovne zaščite imamo v Celju še rovovske zaklonilnike in zaklonišči dopolnilne zaščite.

Največ celjskih zaklonišč (66 %) je dvonamenskih, četrtnina je obdržala osnovno funkcijo, nekatera redka (4 %) pa so že na videz neuporabna.

Večina zaklonišč v stanovanjskih blokih je neurejenih. Manjka večina opreme, jaški in zračne cevi so zamašene, zbiralniki za vodo so velikokrat neuporabni, manjkajo tesnila na vratih ipd. Ocenjujemo, da je delno ali popolnoma neustreznih dve tretjini zaklonišč v podjetjih in delovnih organizacijah. Vsa javna zaklonišča so funkcionalna in urejena.



Slika 13: Namenska izraba zgornjega dela zaklonišča na Trubarjevi 53

Danes 44 % vprašanih Celjanov pozna lokacijo najbližjega zaklonišča. Samo petina vprašanih pozna ukrepe in postopke v primeru nevarnosti. Gradnjo, vzdrževanje in izpopolnjevanje zaklonišč bi danes finančno podprla le tridesetina vprašanih. Ugotovili smo, da so prebivalci blokovskih naselij s tematiko (samo)zaščite in zaklanjanja bolj seznanjeni kot tisti, ki prebivajo v družinskih hišah.

V zvezi z zaklonišči se pojavljajo tudi številni problemi. Proces etažnega lastninjenja je zaklonišča zaobšel in so zdaj nikogaršnja, nevzdrževana in neuporabna. Večina lastnikov zaklonišč, ki niso javna, želi njihovo namembnost preategorizirati v večnamenske prostore, kar pa po zdajšnji zakonodaji direktno ni mogoče. Nadzor zaklonišč opravlja Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Zaklonišča v stanovanjskih blokih ne pregledujejo redno, ker ni naročnika za inšpekcijo. Strokovnjaki ugotavljajo, kar smo potrdili tudi v raziskavi, da so tehnični normativi v novejših zakloniščih povsem upoštevani, v starejših pa se velikokrat oddaljujejo od predpisanih norm.

V prihodnje bo potrebno Celjane učinkoviteje (prijazneje!) seznanjati s problematiko zaščite, varovanja in ukrepanja ob elementarnih ter naravnih nesrečah. Vhode v zaklonišča bi bilo treba fizično zavarovati. Več zakloniščem bi kazalo sistemsko zagotoviti dvonamensko rabo, saj bi tako v mirnodobskem času pridobili dodatna sredstva za njihovo vzdrževanje, za uporabnike pa bi bila pravila igre enaka in določena vnaprej. Potrebno bo pripraviti (popraviti) zakonodajo, urediti lastniška razmerja in obveznosti lokalne skupnosti postaviti na pravne temelje.

...in omenjeni predlogi so tudi izhodišča za odprte probleme, ki bi jih kazalo vsakega posebej raziskati v prihodnosti in ugotoviti učinke.



Slika 34 : Zaklonišče na Vrunčevi - urbana oprema posebnega pomena se nemoteče staplja z okolico

Literatura in viri

1. Bolko, M. (1993). Vidik človeškega faktorja pri zaščiti in reševanju v primeru vojnega stanja. Poročilo s seminarja, tipkopolis. Ljubljana: FSPN.
2. Himmelreich, B. in Miljević, J. (2005). Bombe na Celje: letalski napadi na Celje med drugo svetovno vojno. Celje: Zgodovinski arhiv.
3. Poročilo o razvojno raziskovalnem delu v letu 2007, Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, povzeto dne 22.11.2008 na naslovu <http://www.sos112.si/slo/tdocs/porocilo07.pdf>
4. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o tehničnih normativih za zaklonišča in zaklonilnike. UL RS, št. 66/2006 z dne 27.6.2006. Povzeto dne 4.3.2009 na naslovu <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200666&stevilka=2849>
5. Pravilnik o tehničnih normativih za zaklonišča in zaklonilnike. UL RS, št. 17/1998 z dne 5.3.1998. Povzeto dne 4.3.2009 na naslovu <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199817&stevilka=733>
6. Premšak, M. (2001): V Celju je okoli 11.700 zakloniščnih mest. Večer, 13. februar 2001. Maribor: Večer.
7. Uredba o graditvi in vzdrževanju zaklonišč, stran 4775. Uradni list RS, št. 57/1996 z dne 19.10.1996. Povzeto dne 18.2.2009 na naslovu <http://www.uradni-list.si/1/content?id=11835>
8. Zaklonišča. Spletni portal Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje, Povzeto dne 18.12.2008 na naslovu <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=pr11.htm>.
9. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur.l.RS, št.64/94, 33/2000)Odl.US:U-I-313/98,87/2001, člen 64-68)

Vse fotografije je posnel Luka Dobrinič.

Priloge

Priloga 1: ANKETNI VPRAŠALNIK "POZNAVANJE IN ODNOS CELJANOV DO PROBLEMATIKE ZAŠČITE IN SAMOZAŠČITE"

1. Ali veste, kje je najbližje zaklonišče vašemu stanovanju?
2. Ali poznate zaščitne in samozaščitne ukrepe in postopke v primeru nevarnosti?
3. Ali poznate znake za obveščanje in alarmiranje?
4. Prepozna najmanj dva izmed znakov: "opozorilo za nevarnost", "preplah" in "konec nevarnosti".
5. Našteje najmanj 4 ukrepe ob nevarnosti:
 - spremljanje radijskih obvestil,
 - pripravi si rezervno prtljago z osnovnimi dokumenti,
 - posluša in sledi navodilom odgovornih,
 - pozna enotno številko za klic v sili 112,
 - našteje "nujno zalogo hrane" in poudari pomen konzervirane in nepokvarljive hrane,
 - pred odhodom zapre plin, vodo in izklopi elektriko.
6. Ali poznate način osebne pripravljenosti na nesreče - telefonsko številko ICE?
7. Čemu bi najraje namenili del finančnih sredstev:
 - izobraževanju,
 - vzdrževanju zaklonišč,
 - oddihu in potovanju,
 - novemu avtomobilu?
8. Ali mislite, da so zaklonišča v Celju dovolj vzdrževana in uporabna?

Priloga2: SEZNAM IN NAMEMBNOST ZAKLONIŠČ²⁰

	Lokacija zaklonišča	Kapaciteta (zakloniščna mesta)	Namembnost
javna zaklonišča			
1.	Vrunčeva ulica (Sejmišče Golovec)	300	Skladišče
2.	Vrunčeva ulica Vrtec Zarja	200	Prazno
3.	Trubarjeva 53	200	Prazno (voda)
4.	Kocenova 10 Vrtec Tončke Čečeve	200	prazno
5.	Šaranovičeva 4	200	Plesni studio (Igen)
6.	Aškerčeva 20 (Izletnik Celje)	200	brezplačna uporaba
7.	Prešernova 18 (Banka Celje)	154	prazno (solastnik civilna zaščita)
8.	Mercator Teharska cesta 58	25	prazno (ne izpolnjuje pogojev)
9.	Stanovanjski objekt Veselova 10 - 16	Javna: 26 Stanovalci: 74	skladišče
zaklonišča v podjetjih in organizacijah			
10.	CETIS d.d. Čopova 24	2×200	Prazno
11.	AERO Ipavčeva 32	50	Oprema civilne zaščite
12.	Banka Celje (bivša APP) Ljubljanska 1a	100	prazno
13.	CINKARNA Kidričeva 26	200	Prazno
14.	CINKARNA Kidričeva 26	200	Prazno
15.	CINKARNA Kidričeva 26	100	Prazno
16.	Dom upokojeencev Jurčičeva 6	100	Arhiv
17.	Elektro Celje Vrunčeva 2a	200	Prazno
18.	Elektrosignal Lava 6a	50	Arhiv
19.	ERA d.d., PE Ložnica Ljubljanska 52	25	prazno
20.	ETOL Škofja vas 39	200	Ne vedo
21.	Glasbena šola Slomškov trg 10	25	Učilnica
22.	GRADIS Ul. XIV. divizije 10	200	prazno (?)
23.	Hotel Evropa Krekov trg 4	110	Arhiv
24.	Hotel Turška mačka Gledališka 7	75	skladišče
25.	INGRAD d.d. Lava 7	200	skladišče
26.	KLIMA Delavska 5	150	Ne vedo
27.	MERKUR Mariborska 7	200	prazno

²⁰ Vir: <http://www.celje.si/sl/zaklonisca.asp> in terensko delo.

28.	MERKUR Prodajni center Hudinja Mariborska 162	200	Arhiv
29.	LIBELA Opekarniška 2	200	Prazno
30.	SELMAR Podjavorškova 2	100	skladišče
31.	MERCATOR blagovnica Nova vas Ul. bratov Vošnjakov 1	200	Prazno
32.	MERCATOR trgovina Ostrožno Cesta na Ostrožno 94	50	prazno
33.	(Nekdanji) MERX Resslova ulica	150	skladišče
34.	OŠ Fran Roš C. na Dobrovo 114	2 × 200	Voda (neki not)
35.	OŠ Hudinja Mariborska 125	100	Prazno
36.	OŠ Lava Pucova 7	200	Oprema
37.	OŠ Glazija Ipavčeva 15	100	Skladišče
38.	POHIŠTVO (nekdanje) Kersnikova 21	50	prazno
39.	Polijska postaja Celje Ljubljanska 12	100	Ne dajo informacij
40.	Poslovni objekt Razlagova ulica	50	skladišče
41.	PETROL Gaji 30	50	Prazno
42.	Razvojni center Ul. XIV. divizije 14	200	Arhiv
43.	Kompleks nekdanjega PREVOZNIŠTVA C. v Trnovlje 183b	50	?
44.	TELEKOM Golovec	50	dokumentacija
45.	Šolski center Celje - Lava Pot na Lavo 22	2×200	Skladišče
46.	VVO Anice Černejeve Kajuhova 5	100	prazno
47.	Zavarovalnica TRIGLAV Mariborska 1	200	Arhiv
48.	Zdravstveni center Celje Gregorčičeva 3	100	Arhiv
49.	Slovenske železnice d.d. Celje - Postaja Celje Krekov trg 1	50	Prazno
50.	Slovenske železnice d.d. Celje - Čret Kidričeva 36	45	Prazno
51.	ARMATURA Celje C. v Trnovlje 7	25	?
52.	Srednja šola za gostinstvo in turizem Kosovelova 2	1x200 in 1x150	arhiv
53.	Srednja zdravstvena šola Celje Ipavčeva ulica	1x200	Arhiv

zaklonišča v območju stanovanjskih objektov			
54.	Brodarjeva 28 (Dolgo polje)	90	Klet
55.	Celovška ul. 9 (Nova vas)	200	Klet
56.	Celovška ul. 11 (Nova vas)	200	Klet
57.	Goriška ul. (Lava)	2×50	Band
58.	Kraigerjeva 6 (Nova vas)	200	Klet
59.	Kraigerjeva 7 (Nova vas)	200	Klet
60.	Ljubljanska c. 54 - 64 (Medlog)	2×200	Skupna
61.	Miklošičeva 1 (Center)	180	Klet
62.	Milčinskega 1 (Gaberje)	100	Klet
63.	Milčinskega 4 (Gaberje)	100	Klet
64.	Milčinskega 5 (Gaberje)	100	Klet
65.	Milčinskega 11 (Gaberje)	100	Klet
66.	Milčinskega 12 (Gaberje)	100	Prazno
67.	Milčinskega 13 (Gaberje)	100	Prazno (požar)
68.	Milčinskega 14 (Gaberje)	100	Klet
69.	Okrogarjeva 3 (Nova vas)	100	Klet
70.	Okrogarjeva 5 (Nova vas)	100	Klet
71.	Okrogarjeva 7 (Nova vas)	100	Klet
72.	Opekarniška 12 (Gaberje)	100	Klet
73.	Opekarniška 12/d (Gaberje)	100	Klet
74.	Opekarniška 12/f (Gaberje)	100	Klet
75.	Pod kostanji 2, 4 (Dečkovo n.)	2×200	Klet
76.	Pod lipami 2 (Dečkovo n.)	150	Klet
77.	Pod lipami 26 (Dečkovo n.)	150	Klet
78.	Podjavorškova 3 (Gaberje)	100	Klet
79.	Podjavorškova 7 (Gaberje)	100	Klet
80.	Podjavorškova 11 (Gaberje)	100	Klet
81.	Pohorska 4 (Nova vas)	100	Klet
82.	Pohorska 6 (Nova vas)	100	Klet
83.	Posl.- stan,objekt Levstikova-Stanetova	2×100	Prazno

84.	Stanovanjski objekt Frankolovskih žrtev 44 (Hudinja)	100	Prazno
85.	Škapinova 4 (Nova vas)	150	Klet
86.	Škapinova 5 (Nova vas)	150	Klet
87.	Škapinova 6 (Nova vas)	150	Klet
88.	Škapinova 7 (Nova vas)	150	Klet
89.	Škapinova 9 (Nova vas)	150	Klet
90.	Škapinova 14 (Nova vas)	150	Klet
91.	Ul. bratov Vošnjakov 3 (Nova vas)	200	Klet
92.	Ul. bratov Vošnjakov 5 (Nova vas)	200	klet
93.	Frankolovskih žrtev 5a (Hudinja)	50	Prazno
94.	Veselova ul. 10-16 (Dolgo polje)	74 (100)	Klet

Priloga 3: ZNAKI ZA ALMIRANJE²¹

Opozorilo na nevarnost



120 s

Preplah oziroma neposredna nevarnost



60 s

Konec nevarnosti



30 s

Preizkus siren



30 s

21 Vir: <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sj1.htm>; 21 Vlada je z Uredbo o organizaciji in delovanju sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja (Ur. l. RS, št. 105/07), z dne 19. 11. 2007 potrdila enotne znake za alarmiranje ob nevarnostih na območju države. Z isto uredbo je določila tudi enotno številko za klic v sili - 112. Znaki se nekoliko razlikujejo od starejših, ki so bili v veljavi leta 1993 (ni več nevarnosti v primeru letalskega ali kemičnega napada ipd. Posebni znaki se še uporabljajo v okolici Krškega zaradi nuklearke ali v Podravju zaradi nevarnosti poplav).

Priloga 4²²:

Vsebina kompleta gasilske in samoreševalne opreme za reševanje iz zaklonišča

Zap. št.	Naziv	Število kosov ali kompletov
1.	gasilni aparati na ABC prah S9	2 kom
2.	rezervna tesnila za vrata (SR)	1 zavitek
3.	nosila za poškodovance	1 komplet
4.	zložljiva nosila za poškodovance	1 komplet
5.	nosilni okvir za suho stranišče	glede na število stranišč
6.	črne PVC vrečke za stranišče	100 kosov na eno stranišče
7.	toplotno - odporna tesnilna vrv (bela)	1 zvitek
8.	kladivo	2 kosa (1500g in 2000g)
9.	klini iz trdega lesa (250 x 80 x 40mm)	6 kosov
10.	matični ključ 46 mm	1 kos
11.	zložljiva lopata	1 kos
12.	sekači za beton: - koničasti 400 mm in 500 mm - ravni 500 mm	3 kosi
13.	obod žage za kovino - 300 mm	1 kos
14.	sekira navadna - večja	1 kos
15.	kramp	1 kos
16.	lomilni drog 1,2m	1 kos
17.	dvigalka 100 kN	1 komplet
18.	papir za medicinske potrebe	5 zavitkov (če je ambulanta)
19.	sekira - manjša z nastavkom za izruvanje žebeljev	1 kos
20.	lističi za žago za kovino (300 x 22mm)	10 kosov
21.	ročna žaga za les 500 mm	1 kos
22.	rezervne vrečke za posodo z odpadki za 30l vsebine	10 kosov na eno posodo z odpadki
23.	sredstvo za konzervacijo pitne vode	za celotni volumen posod za vodo

Popravek pravilnika o tehničnih normativih za zaklonišča in zaklonilnike, Stran 1667.

²² Uradni list RS, št. 26/1998, <http://www.uradni-list.si/1/content?id=1008&part=&highlight=tehni%C4%8Dni+normativi+za+zakloni%C5%A1%C4%8Da>, pridobljeno dne 10. 2. 2009.